

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет економічних наук
Кафедра економіки та підприємництва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

“31” vii 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітня програма «Бізнес у сфері послуг»
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Розробники

Норд Г.Л.

Васильєв А.А.

Завідувач кафедри економіки та підприємництва

Кузьменко О.Б.

Гарант освітньої програми

Семенчук І.М.

В.о. декана факультету економічних наук

Філімонова О.Б.

Директор Навчально-наукового інституту
післядипломної освіти

Норд Г.Л.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Міжнародна економіка	
Галузь знань	07 "Управління та адміністрування"	
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Освітня програма	Бізнес у сфері послуг	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалавр)	
Статус дисципліни	Нормативна, цикл професійної та практичної підготовки	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2020-2021 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	5	6,7
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3кредита / 90 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма
	15	6
	30	6
	45	78
Відсоток аудиторного навантаження	50%	
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	іспит	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Міжнародна економіка» є формування системи знань з міжнародної економіки, умов, форм, методів і основного інструментарію міжнародної економічної діяльності.

Завданням є вивчення сутності й тенденцій інтерналізації економіки, форм, методів, суб'єктів і рівнів міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку,

практики здійснення та механізмів регулювання; набуття вмінь аналізувати й оцінювати світо господарські явища та процеси у контексті національних інтересів України.

Передумови вивчення дисципліни. Дисципліна «Міжнародна економіка» є логічним продовженням вивчення таких дисциплін, як «Політекономія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка».

Очікувані результати навчання: узагальнювати та систематизувати основні положення та висновки світової наукової думки про міжнародні економічні відносини; застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань, пов'язаних з реалізацією зовнішньоекономічної політики України, зміцнення її позицій на світових ринках в рамках своєї професійної діяльності; оцінювати та прогнозувати конкретні ситуації на ринках світової економіки з метою захисту державних інтересів та підвищення міжнародного авторитету України; активно відстоювати економічні інтереси української держави; збирати, узагальнювати та аналізувати міжнародну економічну інформацію і давати оцінку даним; формулювати обґрунтовані пропозиції та рекомендації по їх реалізації; брати участь у підготовці виступів на міжнародних переговорах, нарадах, конференціях, в міжнародних організаціях; використовувати раціональні методи пошуку, відбору та використання інформації, здійснювати її перевірку, та класифікувати джерела; орієнтуватися у літературі за фахом.

У результаті вивчення дисципліни студент має знати:

- основні теоретичні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин;
- особливості та основні напрямки системного підходу до дослідження міжнародних економічних відносин та світового господарства;
- закономірності та головні тенденції світового розвитку, концептуальні основи, на яких базується позиція України з міжнародних економічних проблем, глобальні економічні проблеми сучасності;
- зміст сучасних наукових поглядів на характер розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин, як системи відносин між державами та групами держав, провідними економічними організаціями. Які діють на світовій арені, основні тенденції та проблеми, які їм притаманні;
- сучасні процеси та тенденції, що відбуваються в різних країнах і регіонах світового господарства.

Програмні компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування бізнесу у сфері послуг, підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності бізнесу у сфері послуг, підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 11. Здатність до прийняття рішень щодо організації та веденні бізнесу у сфері послуг, підприємництва та торгівлі в умовах ризику та невизначеності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

ПРН 21. Демонструвати здатність до прийняття рішень щодо організації та веденні бізнесу у сфері послуг, підприємництва та торгівлі в умовах ризику та невизначеності.

2. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	Лекції	Практичні	Самостійна робота
<i>Розділ I. Введення в міжнародну економіку</i>		7	2	1	4
1.1	Тема 1. Предмет та структура міжнародної економіки. Функціональні взаємозв'язки у міжнародній економіці	7	2	1	4
<i>Розділ II. Міжнародна торгівля</i>		9	1	2	6
2.1	Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі товарами та послугами.	4	1	1	2
2.2	Тема 3. Міжнародна торгова політика та її інструменти.	5		1	4
<i>Розділ III. Загальні засади міжнародної економіки</i>		23	5	6	12
3.1	Тема 4. Економічна роль тарифів.	4	1	1	2
3.2	Тема 5. Міжнародна торгівля послугами.	4	1	1	2
3.3	Тема 6. Міжнародний рух капіталу. Платіжний баланс.	4	1	1	2
3.4	Тема 7. Міжнародна міграція робочої сили.	6	1	1	4
	Колоквіум	5	1	2	2
<i>Розділ IV. Міжнародні фінанси</i>		27	5	7	15
4.1	Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція.	4	1	1	2
4.2	Тема 9. Міжнародна валютно-фінансова система. Вартість валюти та валютний курс.	4	1	1	2
4.3	Тема 10. Економічна роль нетарифних обмежень.	7	1	2	4
4.4	Тема 11. Теорії валютного курсу.	6	1	1	4
4.5	Тема 12. Інструменти торгової політики.	6	1	2	3
<i>Розділ V. Моделі регулювання економіки</i>		16	2	6	8
5.1	Тема 13. Моделі макроекономічної рівноваги відкритої економіки.	6	1	2	3
5.2	Тема 14. Моніторинг і регулювання міжнародної економіки.	5	1	2	3
	Колоквіум	4		2	2
Разом (годин)		90	15	30	45

Заочна форма:

№ з/п	Теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Середовище міжнародної економічної діяльності	1	1	10
2	Міжнародна торгівля	1	1	10
3	Міжнародні інвестиції	0,5	0,5	8
4	Міжнародний кредит	0,5	0,5	8
5	Міжнародна трудова міграція	0,5	0,5	8
6	Міжнародний рух технологій	0,5	0,5	9
7	Світова валютна система	0,5	0,5	10
8	Міжнародні розрахунки та платіжний баланс	0,5	0,5	5
9	Міжнародна економічна інтеграція	0,5	0,5	5
10	Глобалізація й економічний розвиток	0,5	0,5	5
	Всього за курсом	6	6	78

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

Денна форма:

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Предмет та структура міжнародної економіки. Міжнародна економіка як складова частина економічної теорії. Предмет та методологія міжнародної економіки. Попит та пропозиція у міжнародній економіці. Міжнародний поділ факторів виробництва. Міжнародний ринок і міжнародний рух товарів. Світове господарство і міжнародний рух факторів виробництва. Міжнародна економіка та її структура.
2	Тема 2. Функціональні взаємозв'язки у міжнародній економіці. Структура економіки. Сектори економічної діяльності. Система національних рахунків. Види макроекономічних рахунків. Міжнародні економічні операції. Взаємозв'язки економічних секторів: зв'язок між реальним та зовнішнім секторами; зв'язок між грошовим та зовнішнім секторами; зв'язок між бюджетним та зовнішнім секторами. Потоки руху грошових коштів. Групи країн у міжнародній економіці.
3	Тема 3. Теорії міжнародної торгівлі товарами та послугами. Класичні теорії міжнародної торгівлі меркантилістська і неомеркантилістська теорії, теорії абсолютних і відносних переваг, теорія співвідношення факторів виробництва та її тестування (парадокс Леонтьєва), теорія розміру країни. Новітні теорії міжнародної торгівлі: теорія життєвого циклу товару, теорія попиту, що перетинається, теорія конкурентних переваг. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі: теорія специфічних факторів виробництва, теореми Самуельсона-Джонса, Стопера-Самуельсона, Т.М.Рибчинського, ефект підсилення Джонса, теорія торгівлі в умовах монополістичної конкуренції Пола Кругмана, теорія внутрішньогалузевої міжнародної торгівлі Белла Балласа.
4	Тема 4. Міжнародна торгова політика та її інструменти Свобода торгівлі та протекціонізм. Роль держави у міжнародній торгівлі. Інструменти торгової політики. Митні тарифи та мита. Тарифна квота. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі: кількісні, приховані, фінансові, правові (неекономічні).
5	Тема 5. Економічна роль тарифів Економічні наслідки введення тарифів. Специфічні випадки тарифної політики. Вплив тарифу на економіку малої і великої країни. Оптимальний тариф. Тарифна квота. Експортний тариф. Аргументи за та проти тарифів. .
6	Тема 6. Економічна роль нетарифних обмежень. Вимірювання нетарифних методів. Імпортна квота. “Добровільні” обмеження експорту. Вимога про вміст місцевих компонентів. Субсидії. Демпінг.
7	Тема 7. Міжнародна торгівля послугами. Міжнародні угоди у сфері послуг. Класифікація послуг. Теорії торгівлі послугами. Послуги міжнародного транспорту. Міжнародні поїздки. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами: регулювання доступу на ринок; обмеження на використання національного режиму. Україна на світовому ринку товарів та послуг.
8	Тема 8. Міжнародний рух капіталу. Суть та форми міжнародного руху капіталу. Види капіталу. Правило Вальраса. Прямі закордонні інвестиції (ПЗІ) та багатонаціональні корпорації. Економічні наслідки ПЗІ. Портфельні закордонні інвестиції. Цінні папери та їх види. Доходність портфельних інвестицій. Оптимізація інвестиційного портфеля.

	Міжнародні позики та кредити. Міжчасова торгівля. Статистика міжнародних інвестицій. .
9	Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили. Суть, види, масштаби та напрямки міжнародної трудової міграції. Теорія трудової міграції. Мобільність факторів виробництва і теорії міжнародної торгівлі. Економічні наслідки міграції. Інші ефекти міграції робочої сили. Державне регулювання міграції. Україна у світових міграційних процесах.
10	Тема 10. Міжнародна передача технології. Міжнародний рух технології. Модель технічного прогресу. Динамічні моделі технологічних відмінностей: модель технологічного розриву, модель циклу життя товару. Механізми міжнародної передачі технології. Міжнародне технічне сприяння. Державне регулювання передачі технології.
11	Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція. Становлення інтеграційних процесів: передумови та цілі інтеграції. Типи інтеграційних об'єднань. Економічні наслідки інтеграції країн: статичні та динамічні ефекти. Основні інтеграційні об'єднання світу: Європейські співтовариства, Північноамериканська зона вільної торгівлі, АСЕАН. Західноєвропейська інтеграція: етапи та перспективи. Інтеграція України у сучасну світогосподарську систему. Перспективи та наслідки глобалізації: економіка, політика, екологія.
12	Тема 12. Міжнародна валютно-фінансова система. Валютні та фінансові елементи системи. Валюта та її види. Конвертованість валюти: види та передумови. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система.
13	Тема 13. Вартість валюти та валютний курс. Поняття та котирування валютного курсу. Розрахункові види валютного курсу. Розрахункова валютна практика. Види валютних курсів за ступенем гнучкості. Гібридні види валютного курсу. Фактори, що визначають валютні курси. Рівновага валютного ринку. Еластичність попиту та пропозиції іноземної валюти (умова Маршала-Лернена, Джей-крива)
14	Тема 14. Теорії валютного курсу. Теорія загальної рівноваги (макроекономічний баланс, підхід платіжного балансу). Теорія паритету купівельної спроможності (закон однієї ціни, абсолютний ПКС, відносний ПКС). Вплив процентних ставок на валютний курс (баланс процентних ставок, паритет процентних ставок, рівноважний валютний курс, ефект Фішера, гіперреакція валютного курсу). Синтез паритетних умов світових фінансових ринків. Фундаментальний і технічний аналіз валютного ринку.
15	Тема 15. Платіжний баланс. Основні параметри, джерела інформації, принципи класифікації. Методи балансування платіжного балансу. Національне та міждержавне регулювання платіжного балансу. Теорії платіжного балансу. Рахунок поточних операцій. Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій. Фінансування платіжного балансу. Платіжний баланс і економічна політика країни.

Заочна форма:

1	Тема 1. Інтерналізація економічного розвитку 1. Сутність, суб'єкти і об'єкти міжнародних економічних відносин (МЕВ). 2. Специфіка МЕВ в порівнянні з національною економікою. 3. Сфери міжнародних економічних відносин. 4. Визначення сучасного світового господарства.
---	---

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Етапи розвитку сучасного світового господарства. 6. Підсистеми та сучасні тенденції розвитку ССГ. 7. Сутність та основні види і форми міжнародного поділу праці. 8. Міжнародна спеціалізація виробництва (МСВ) і міжнародна виробнича кооперація.
2	<p>Тема 2. Міжнародна торгівля</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність міжнародної торгівлі. 2. Показники зовнішньої торгівлі. 3. Форми та види міжнародної торгівлі. 4. Теоретичні моделі міжнародної торгівлі. 5. Регулювання міжнародної торгівлі. 6. Структура та основні товаропотоки міжнародної торгівлі на сучасному етапі.
3	<p>Тема 3. Міжнародні інвестиції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття міжнародного руху капіталу. 2. Теорії міжнародного руху капіталу. 3. Основні форми міжнародного руху капіталу: міжнародні інвестиції та міжнародний кредит. 4. Особливості прямих та портфельних інвестицій. 5. Наслідки інвестування для країни-реципієнта та країни інвестора.
4	<p>Тема 4. Міжнародний кредит.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародний кредит та його роль в МЄВ. 2. Форми міжнародного кредиту. 3. Види ставок міжнародного кредиту. 4. Валютна структура світового ринку позичкових капіталів. 5. Євроринок.
5	<p>Тема 5. Міжнародна трудова міграція.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Сутність та форми міжнародної міграції, світовий ринок праці. 2) Моделі регіональних ринків праці. 3) Причини міграції робочої сили. 4) Етапи міжнародної міграції робочої сили. 5) Основні світові центри міграції робочої сили. 6) Економічні ефекти міграції робочої сили. 7) Міжнародне та державне регулювання міграційних процесів.

3.2. План практичних занять

Денна форма:

№	Тема заняття / план
1	Структура міжнародної економіки. Розгляд конкретної ситуації “Діснейленд за кордоном” та/або “Кінотрилогія” Зоряні війни. Розв’язок задач. Обговорення проблем з теми.
2	Функціональні взаємозв’язки у міжнародній економіці. Перевірка правильності розв’язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв’язок задач.
3	Теорії міжнародної торгівлі товарами та послугами. Розгляд конкретної ситуації “Торгівля Шрі – Ланки” та/або “Кешью”. Перевірка правильності розв’язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв’язок задач.
4	Міжнародна торгова політика. Розгляд конкретної ситуації “Імпорт сталі” та/або “Імпорт автомобілів”. Перевірка

	правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
5	Економічна роль тарифів. Розрахунок економічних наслідків введення адвалерних тарифів. Розрахунок впливу тарифів на економіки малих і великих країн. Визначення рівня оптимального тарифного захисту. Обговорення проблем тарифного захисту внутрішнього ринку.
6	Економічна роль нетарифних обмежень. Розрахунок економічного впливу нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі (імпортна квота, субсидії, демпінг, вимоги про вміст місцевих компонентів, «добровільні» обмеження експорту).
7	Міжнародна торгівля послугами. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
8	Колоквіум
9	Міжнародний рух капіталу. Розгляд конкретної ситуації “Придбання компанії “Електролюкс” та/або “Іноземні капіталовкладення у нерухомість США, “Пепсіко і Кока-Кола”. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми.
10	Міжнародна міграція робочої сили. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
11	Міжнародна передача технології. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
12	Міжнародна економічна інтеграція. Розгляд конкретної ситуації “Північноамериканська зона вільної торгівлі” та/або “FORD” в Європі – перші роки” Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
13	Міжнародна валютно-фінансова система. Розгляд конкретної ситуації “Мексиканське песо”. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
14	Вартість валюти та валютний курс. Розгляд конкретної ситуації “Кетепіле” та плаваючий долар” та/або “Закордонні подорожі, перипетії з валютними курсами Хеберта Стейна”. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
15	Теорії валютного курсу. Обговорення проблем формування валютного курсу. Прогнозування валютного курсу згідно різних підходів. Розв'язок задач.
16	Платіжний баланс. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
17	Міжнародні фінансові ринки “Розгляд конкретної ситуації “ЕлЕсАй Лоджик Корп.” та/або “Гіпотетичний сценарій краху”. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
18	Моделі макроекономічного розвитку відкритої економіки. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.
19	Регулювання міжнародної економіки. Перевірка правильності розв'язку контрольного домашнього завдання. Обговорення проблем з теми. Розв'язок задач.

20	Колоквіум
21	Міжнародні фінансові ринки. Міжнародний валютний ринок. Міжнародний ринок боргових зобов'язань. Міжнародний ринок титулів власності.
22	Моделі макроекономічної рівноваги відкритої економіки. Модель «доходи-витрати» Дж. М. Кейнса. Модель загальної рівноваги Т. Свона. Модель IS-LM-VP (рівновага на ринку товарів: крива IS, рівновага на ринку грошей: крива LM, загальна внутрішня макроекономічна рівновага, рівновага платіжного балансу: графік VP, ефекти монетарної і фіскальної політики, платіжний баланс і пропозиція грошей).
23	Моніторинг і регулювання міжнародної економіки. Механізми багатостороннього регулювання. Системи міжнародних організацій. Сфери діяльності. Виконувані функції. Регулювання міжнародної торгівлі: WTO торгівля товарами; WTO - ГТП – торгівля послугами; ЮНКТАД - політичні консультації. Регулювання міжнародного руху факторів виробництва: БАГІ - МЦУІС - міжнародне інвестування; МОП - міграція робочої сили; WTO - МОІВ – ПРООН - рух технології. Регулювання міжнародної макроекономіки: МВФ - платіжний баланс; Паризький та Лондонський клуби - зовнішня заборгованість; БМР – розрахунки та нагляд.
24	Макроекономічне програмування відкритої економіки. Модель платіжного балансу. Модель бюджетного балансу. Модель балансу центрального банку. Врахування зміни валютного курсу.
25	Збалансованість економіки. Макроекономічні програми. Модель базового балансу.
26	Регулювання пропозиції у відкритій економіці (інструменти покращення розміщення ресурсів, інструменти розширення виробничих потужностей).
27	Регулювання попиту у відкритій економіці (Інструменти грошової політики, інструменти бюджетної політики, інструменти зовнішньоекономічної політики).
28	Міжнародний ринок фінансових дериватів. Оподаткування.
29	Захист практичних робіт.
30	Захист практичних робіт.

Заочна форма:

1	<p>Тема 1. Інтерналізація економічного розвитку</p> <ol style="list-style-type: none">1. Сутність, суб'єкти і об'єкти міжнародних економічних відносин (МЕВ).2. Специфіка МЕВ в порівнянні з національною економікою.3. Сфери міжнародних економічних відносин.4. Визначення сучасного світового господарства.5. Етапи розвитку сучасного світового господарства.6. Підсистеми та сучасні тенденції розвитку ССГ.7. Сутність та основні види і форми міжнародного поділу праці.
2	<p>Тема 2. Міжнародна торгівля</p> <ol style="list-style-type: none">1. Сутність міжнародної торгівлі.2. Показники зовнішньої торгівлі.3. Форми та види міжнародної торгівлі.4. Теоретичні моделі міжнародної торгівлі.5. Регулювання міжнародної торгівлі.6. Структура та основні товаропотоки міжнародної торгівлі на сучасному етапі.
3	<p>Тема 3. Міжнародні інвестиції</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття міжнародного руху капіталу.2. Теорії міжнародного руху капіталу.3. Основні форми міжнародного руху капіталу: міжнародні інвестиції та міжнародний кредит.4. Особливості прямих та портфельних інвестицій.5. Наслідки інвестування для країни-реципієнта та країни інвестора. <p>Тема 4. Міжнародний кредит.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Міжнародний кредит та його роль в МЕВ.2. Форми міжнародного кредиту.3. Види ставок міжнародного кредиту.4. Валютна структура світового ринку позичкових капіталів.5. Євроринок.
4	<p>Тема 5. Міжнародна трудова міграція.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Сутність та форми міжнародної міграції, світовий ринок праці.2. Моделі регіональних ринків праці.3. Причини міграції робочої сили.4. Етапи міжнародної міграції робочої сили.5. Основні світові центри міграції робочої сили.6. Економічні ефекти міграції робочої сили.7. Міжнародне та державне регулювання міграційних процесів. <p>Тема 6. Міжнародний рух технологій.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Форми технологічного обміну.2. Основні інструменти захисту технологій.3. Основні засоби трансферту технологій. Види ліцензійних угод.4. Міжнародне технічне сприяння.5. Регулювання міжнародної передачі технологій.
5	<p>Тема 7. Світова валютна система.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Сутність світової валютної системи.2. Етапи еволюції світової валютної системи.3. Валюта та валютний курс. <p>Тема 8. Міжнародні розрахунки та платіжний баланс.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Основні концепції міжнародної економічної інтеграції.2. Передумови та цілі інтеграційних процесів.3. Форми і стадії розвитку економічної інтеграції.

Тема 9. Міжнародні розрахунки та платіжний баланс.

1. Основні поняття і структура платіжного балансу.
2. Класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ.

Тема 10. Глобалізація й економічний розвиток.

1. Сутність глобалізації.
2. 2. Аргументи «за» та «проти» глобалізації.

3.3. Завдання для самостійної роботи

Денна форма:

Самостійна робота студентів включає засвоєння теоретичного матеріалу на основі лекцій, основної, додаткової та науково-популярної літератури; підготовку до практичних занять. Контроль знань здійснюється на різних рівнях: поточний, проміжний та підсумковий.

Поточний контроль проводиться протягом семестру і передбачає систематичну перевірку знань студентів. Формами поточного контролю є оцінка відповідей на питання практичних (групових) занять, практичних робіт, домашніх творчих робіт, участі в ділових іграх. Питання, як для практичних занять, так і для домашніх робіт, сформульовані таким чином, щоб реалізувати компетентнісний підхід до навчання. Вони орієнтовані не лише на засвоєння теоретичного матеріалу, а, головне, на вміння його використовувати для аналізу конкретних (інколи дуже несподіваних) ситуацій, розв'язку задач. Таким чином формуються навички самостійного, критичного мислення студентів, розвиваються їхні аналітичні здібності, практичні навички.

Практичні роботи – виконуються протягом семестру в позааудиторний час. Вони покликані продемонструвати здатність студентів засвоювати теоретичний матеріал, організувати самостійний пошук додаткової інформації, її аналіз, застосовувати теоретичні постулати до здійснення торговельних операцій на міжнародному рівні.

Завдання до творчих робіт наведені в системі Moodle. Проте завдання можуть змінюватись в залежності від поточної зміни трендів міжнародної економіки

Всі домашні роботи повинні бути набрані у текстовому редакторі та розміщені в системі Moodle не пізніше 18.00 напередодні практичного заняття з відповідної теми.

Приклади питань для домашніх творчих робіт

1. Підтвердження теорій абсолютних і відносних переваг.
2. Підтвердження теорій конкурентних переваг.
3. Обґрунтування сучасних теорій розвитку міжнародної економіки.
4. Обґрунтування методики проведення аналізу міжнародної торгівлі та розрахунок зовнішньоторговельного обороту, балансу та сальдо зовнішньоторговельного балансу України.
5. Обґрунтування структури та змісту платіжного балансу.
6. Аналіз конкурентоспроможності експортної продукції.
7. Обґрунтування політики курсоутворення та розрахунок кросс курсу валюти.

Згідно з компетентнісним підходом до навчання, у викладанні слід переносити акцент з традиційного засвоєння знань на вміння користуватися ними, тобто формувати у студентів критичне мислення, ініціативність, активність, здатність адаптуватися до мінливого світу, знаходити власні рішення в проблемних ситуаціях тощо. Особливо це актуально для студентів, які навчаються за спеціальністю 076.3 урахуванням цього побудовані завдання для практичних занять та самостійної роботи, які являють собою здебільшого відкриті питання, аналіз конкретних висловів, ситуацій, економічних явищ тощо.

Щоб стати успішним у бізнесі, продажу, сфері обслуговування конче потрібні Soft skills: комунікабельність, вміння слухати, вести переговори, переконувати, відстоювати свою думку, працювати в команді тощо. Здатність працювати в команді формується завдяки використанню у процесі навчання ділових ігор. Серед них найбільше часу відведено віртуальному фондовому ринку, який дозволяє краще познайомитися з біржовою діяльністю за допомогою симулятора Wall Street Survivor (<https://www.wallstreetsurvivor.com/>). Розбір діяльності торговельних майданчиків таких як - eBay (<http://www.ebaystore.com.ua/ebay>), Aliexpress (<https://aliexpress.in.ua/>) та ін. дозволяє зрозуміти механізми функціонування міжнародної торгівлі, особливості міжнародних систем платежів та доставки товарів. Студенти, які об'єднані в команди по 3–4 особи, повинні передбачити майбутню діяльність компаній та динаміку цін на товари, з'ясувати практику закордонних закупівель. Завдання полягає в отриманні командою найбільших доходів.

Проміжний контроль здійснюється у форму колоквиуму та прктичних робіт.

Проведення **колоквиуму** передбачено для перевірки знань студентів після опанування ними матеріалу I, II і III розділів. Студенти повинні продемонструвати знання всіх економічних категорій і явищ які вивчалися в перших темах.

У програму колоквиуму входять такі категорії:

- Тема 1. Предмет та структура міжнародної економіки.
- Тема 2. Функціональні взаємозв'язки у міжнародній економіці
- Тема 3. Теорії міжнародної торгівлі товарами та послугами.
- Тема 4. Міжнародна торгова політика та її інструменти.
- Тема 5. Інструменти торгової політики.
- Тема 6. Економічна роль тарифів
- Тема 7 Економічна роль нетарифних обмежень.
- Тема 8. Міжнародна торгівля послугами.
- Тема 9. Міжнародний рух капіталу.
- Тема 10. Міжнародна міграція робочої сили.

Для перевірки засвоєння знань з решти розділів проводяться **практичні роботи**. Роботи мають відбивати знання, отримані студентом під час лекцій та групових занять, а також результати самостійного опрацювання літератури та електронних джерел з міжнародної економіки. Та прикінцевий колоквиум

У програму колоквиуму №2 входять такі категорії:

- Тема 12. Міжнародна економічна інтеграція.
- Тема 13. Міжнародна валютно-фінансова система.
- Тема 14. Вартість валюти та валютний курс
- Тема 15. Теорії валютного курсу.
- Тема 16. Платіжний баланс.
- Тема 17. Моделі макроекономічної рівноваги відкритої економіки.
- Тема 18. Моніторинг і регулювання міжнародної економіки.

Заочна форма:

Обсяг практичних занять у студентів заочної форми навчання обмежується 10 годинами. Тож основний наголос робиться на самостійну роботу у вигляді виконання **індивідуальної практичної роботи**. Завдання по варіантах наведені у вказівках до написання контрольної роботи з «Міжнародної економіки» для студентів заочної форми навчання в системі Moodle 3.9 ЧНУ ім. Петра Могили - <https://moodle3.chmnu.edu.ua/>.

3.4. Забезпечення освітнього процесу

З технічних засобів передбачено використання проекційного мультимедійного обладнання: проектору, екрану, комп'ютеру.

Програмне забезпечення: PowerPoint, MSWord, Excel.

Система електронного навчання Moodle 3.9.

Доступ до мережі internet, точка доступу Wi-Fi.

Сервіси відеозв'язку: GoogleMeet, Zoom, Skype.

4. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється в формі екзамену. Він передбачає письмову роботу та усну відповідь.

Перелік категорій, які зустрічаються в екзаменаційних білетах та знання яких потрібно для відповіді на питання):

1. Сутність і етапи становлення сучасної економіки.
2. Міжнародний поділ праці.
3. Міжнародна спеціалізація виробництва і міжнародна виробнича кооперація, їх види.
4. Світове господарство як сукупність національних господарств.
5. Світогосподарський поділ праці.
6. Світове господарство як єдиний наднаціональний простір. Підсистеми.
7. Теоретичні моделі міжнародної торгівлі. Погляди меркантилістів на проблему.
8. Модель абсолютних переваг та модель порівняльних переваг.
9. Концепція Хекшера-Оліна. Теорема вирівнювання цін на фактори виробництва (Хекшера-Оліна-Самуельсона). Парадокс Леонт'єва.
10. Теорія життєвого циклу товару Р.Вернона. Модель Кругмана. Концепція М.Потера.
11. Специфічні риси міжнародної торгівлі.
12. Значення міжнародної торгівлі.
13. Структура та основні товаропотоки міжнародної торгівлі на сучасному етапі.
14. Динаміка та тенденції розвитку міжнародної торгівлі.
15. Форми міжнародної торгівлі товарами та послугами.
16. Основні показники обсягу міжнародної торгівлі.
17. Основні показники по критерію структури міжнародної торгівлі.
18. Показники динаміки міжнародної торгівлі.
19. Показники результативності міжнародної торгівлі.
20. Методи здійснення міжнародної торгівлі (безпосередня торгівля, торгівля біржі, міжнародні торги та аукціони).
21. Принципи регулювання міжнародної торгівлі (протекціонізм, лібералізм), їх види й форми.
22. Протекціоністські інструменти торгівельної політики.
23. Нетарифне регулювання міжнародних торговельних відносин.
24. Інститути, що регулюють міжнародну торговельну політику.
25. Мобільність чинників виробництва та їх форми.
26. Теорії інвестицій та їх розвиток.
27. Міжнародний кредит. Специфіка та сучасний стан.
28. Форми міжнародного кредиту.
29. Інституціональна структура міжнародного кредиту. Міжнародні фінансові центри.
30. Світова криза заборгованості.

31. Форми зарубіжних інвестицій.
32. Наслідки прямих зарубіжних інвестицій для приймаючої країни і країни-інвестора.
33. Проблеми і перспективи прямих зарубіжних інвестицій в Україні.
34. Визначення та причини міжнародної міграції робочої сили.
35. Принципи, що спонукають до міжнародної міграції робочої сили.
36. Основні етапи розвитку міжнародної міграції робочої сили.
37. Особливості розвитку міжнародної міграції робочої сили на сучасному етапі.
38. Основні види і центри міжнародної міграції робочої сили.
39. Економічні ефекти імміграції робочої сили.
40. Економічні ефекти еміграції робочої сили.
41. Методи та рівні регулювання міжнародної міграції робочої сили.
42. Сутність та складові міжнародного науково-технологічного обміну.
43. Форми міжнародного науково-технологічного обміну, їх особливості.
44. Інструменти міжнародного науково-технологічного обміну, їх особливості.
45. Механізм регулювання міжнародної передачі технологій.
46. Визначення та структура світової валютної системи.
47. Етапи еволюції світової валютної системи: паризька та генуезька системи.
48. Етапи еволюції світової валютної системи: бреттонвудська та ямайська системи.
49. Проблеми сучасної світової валютної системи.
50. Режими валютних курсів. Валютні обмеження.
51. Сутність платіжного балансу, його структура.
52. Передумови та цілі інтеграційних процесів.
53. Форми економічної інтеграції.
54. Сутність та цілі міжнародного бізнесу.
55. Сучасні форми міжнародного бізнесу.

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ Кафедра економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) _____
 Спеціальність: _____ 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» _____
 Семестр _____ Навчальна дисципліна _____ Міжнародна економіка _____

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

Дайте розгорнуту відповідь на питання 1–4 (кожна відповідь – 10 балів).

1. Основні показники обсягу міжнародної торгівлі
2. Форми міжнародного кредиту
3. Економічні ефекти імміграції робочої сили
4. Визначення та структура світової валютної системи

Затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва.
 Протокол № _____ від _____

Завідувач кафедри економіки та підприємництва _____ О. Б. Кузьменко
(підпис)

Екзаменатор, _____
(підпис)

5. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна форма:

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Опитування на групових заняттях	2x5=10
2	Підготовка доповіді	2x5=10
3	Колоквіум	10
4	Практична робота №1	5
5	Практична робота №2	5
6	Участь в грі «Міжнародні продажі та закупівлі»	5
7	Домашні творчі роботи	3x5=15
	Іспит	40
	Всього	100

Робота студентів оцінюється за якістю підготовки до практичних занять, яка перевіряється шляхом усного та письмового опитування. Якщо завдання для усного опитування носять пошуковий характер, то письмове зазвичай має на меті перевірити, наскільки студенти засвоїли термінологію та уявляють основні засади міжнародної економіки. Окремі завдання можуть бути в тестовій, графічній формі. Пропонуються питання для самоконтролю.

Домашні практичні роботи передбачають тривале обміркування етапів міжнародної торгівлі. Вони оцінюються відповідно до повноти розкриття питання. Робота повинна бути написана з максимально можливим використанням категоріального апарату, в ній мають бути проілюстровані відповідні принципи та закономірності міжнародної економіки та кон'юнктури на сучасному етапі. Тож при оцінці беруться до уваги:

- знання та розуміння теоретичного матеріалу;
- аналіз та оцінка наявної інформації;
- побудова торгівельної моделі.

При вивченні теми «Динаміка та тенденції розвитку міжнародної торгівлі» передбачено проведення ділової гри. Переможці визначаються за сумою умовного доходу, що зароблений на кінець третього тижня гри.

Критерії оцінювання іспитової роботи: повна і правильна відповідь на 1–4 питання, кожна повна відповідь оцінюється – 10 балів. Максимальна оцінка – 40 балів.

Заочна форма:

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Розгляд питань на групових заняттях	Не оцінюється
2	Індивідуальна контрольна робота	60
	Іспит	40
	Всього	100

Розгляд питань на практичних заняттях, передусім, має на меті продемонструвати, як слід застосовувати економічну теорію в аналізі реальних економічних ситуацій. У подальшому студенти використовують набуті навички, виконуючи завдання індивідуальної контрольної

роботи. Робота оцінюється в 60 балів. Відповіді на кожне із запропонованих (згідно з варіантом) питань повинні бути повні, змістовні й ґрунтовні, у разі необхідності можуть бути проілюстровані графічно. Наприкінці роботи наводиться перелік літератури, що була використана.

Робота надається в електронному вигляді через систему Moodle. Критерії оцінки:

- 1) повнота виконання завдань;
- 2) послідовне викладення матеріалу;
- 3) наявність обґрунтувань та пояснень;
- 4) логічність викладення думок та розуміння матеріалу.
- 5) своєчасність здачі роботи.

6. Методи навчання

На лекціях використовується пояснювально-ілюстративний метод. Усі лекції супроводжуються презентаціями PowerPoint. Окремі питання подаються з використанням методу проблемного викладу. Деякі теми лекцій доповнюються показом тематичного відео.

Проведення колоквиуму та складання доповідей дозволяє застосувати репродуктивний метод, оскільки йдеться про відтворення знань. Таким чином перевіряється ступінь володіння матеріалом курсу, що є надто важливим для формування теоретичних і практичних навичок з дисципліни «Міжнародна економіка».

При опитуваннях на практичних заняттях та підготовці домашніх творчих робіт застосовується евристичний або частково-пошуковий метод, адже вони передбачають творче використання засвоєних знань.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Філіпенко А.С. та ін. Світова економіка: підручник для вузів. – К: Либідь, 2007. – 640 с.
2. Мазаракі А.А. та ін. Світовий ринок товарів та послуг. Ч. 2 : підручник. – Х.: Вид-во «Ранок», 2008. – 240 с.
3. Дахно І.І. Світова економіка. Навчальний посібник. – К.: - Центр навчальної літератури, 2008. – 280 с.
4. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. – К.: КНЕУ, 2014. – 762 с.
5. Міжнародна економіка: навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
6. Діброва Л.В., Кузьменко С.В. Міжнародна економіка: Навч. посібник / Л.В. Діброва. – К.: «Компринт», 2016. – 345 с.
7. Одягайло Б.М. Міжнародна економіка: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2015. – 395с. – («Вища освіта ХХІ століття»).

7.2. Додаткові:

1. Козик В.В., Панкова Л.А. та ін. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікар, 2003. – 368 с.
2. Козик В.В. Панкова Л.А. та ін. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. – К.: Знання-Прес 2003. - 447 с. Міжнародні економічні відносини: навч. пос.
3. Сапич В.І. та ін. Міжнародна економіка практикум: навч. посібник для вузів. – Суми: Університетська книга, 2003. – 159 с. Міжнародна економіка практикум: навч. посібник для вузів
4. Бочан І.О. та ін. Глобальна економіка: підручник . – К.: Знання, 2007. – 403 с.
5. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: підручник для вузів. - Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 546 с

6. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : практикум : навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Ю.В. Огерчук, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак. – 3-є вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2016. – 583 с.

7.3. Науково-популярні:

1. Левітт С., Дабнер С. Супер фрікономіка (Super Freakonomics: Global Cooling, Patriotic Prostitutes, and Why Suicide Bomber Should Buy Life Insurance). Київ: Наш формат, 2018. 256 с.
2. Реворт К. Економіка пончика. Як економісти ХХІ століття бачать світ (Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist). Київ: Наш формат, 2019. 296 с.
3. Фергюсон Н. Еволюція грошей. Фінансова історія світу (The Ascent of Money: A Financial History of the World). Київ: Наш формат, 2017. 384 с.
4. Чанг Х.-Ю. Економіка. Інструкція з використання (Economics: The User's Guide). Київ: Наш формат, 2016. 400 с.
5. Чанг Х.-Ю. 23 прихованих факти про капіталізм (23 things they don't tell you about capitalism). Київ: Наш формат, 2018. 296 с.